

การเรียนรู้โดยใช้วิจัยวิจัยเป็นฐาน RESEARCH BASED LEARNING

รศ.ดร คงศักดิ์ ชาติทอง
&
รศ.ดร งามนิตย์ ชาติทอง

การสัมมนาคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ
อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต
ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗
ณ โรงแรมยูนิโก้ แกรนด์ เซนดารา ชะอำ อำเภอ
ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

กิจกรรมสำรวจตนเอง

1. วิชาที่ท่านสอนคือ ภาควิชาใด (1 วิชา)
2. วิชาดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างไร
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวิชา/หลักสูตรคืออะไร
4. ท่านเตรียมการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวอย่างไร
5. ท่านแน่ใจมากน้อยเพียงใดว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ในการวางแผนท่านคิดถึงสิ่งต่อไปนี้หรือไม่

**จะจัดการเรียนรู้อย่างไร
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมี
ประสิทธิภาพ**

การเรียนรู้ที่ดีต้องทำอย่างไร

แล้วแผนการเรียนรู้ที่ดีเป็นอย่างไร

การปฏิรูปการศึกษา

Learner-centered หรือ Student-centered

- ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความสามารถได้ตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพของตนเอง
 - สนับสนุนให้มีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสังคม ได้เรียนรู้จากหลายๆ สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
 - มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ
 - ไม่เน้นไปที่การท่องจำเพียงเนื้อหา
 - ผู้เรียนจึงมีอิสระในการเรียนมากขึ้น

การศึกษาเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับ

“การเรียนรู้” มากกว่า “การสอน”

**จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว
นักการศึกษาจึงได้พัฒนาแนวทางในการจัด
กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้เรียน**

**การเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน
(Research-based Learning
หรือ RBL)**

RBL

- ทักษะกระบวนการค้นคว้า
- พัฒนาการคิดวิเคราะห์และ
- บูรณาการเนื้อหาความรู้

RBL

- การแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือข้อค้นพบใหม่
- การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 ในหมวด 4 มาตรา 24 (5) ว่า**

**“ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด
บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ
อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การ
วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้”**

(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

การเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐานถือ เป็นการปฏิรูปการศึกษา **ดังนั้น**

- **กระบวนการวิจัยไม่ได้เกี่ยวข้องกับ
อาจารย์ผู้สอนเท่านั้น
แต่ผู้เรียนก็ต้องเกี่ยวข้องด้วย**
- **ผู้เรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีทักษะ
กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและยั่งยืน**
- **สามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการ
เรียนรู้ของตนเอง**

การจัดการเรียนรู้แบบใช้การวิจัยเป็นฐาน

- **การสอนแบบเน้นการวิจัย**
- **การเรียนรู้การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย**
 - **การสอนแบบวิจัย**
- **การเรียนรู้การสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**

จรัส สุวรรณเวลา (2545)

'การศึกษาที่มีการวิจัยเป็นฐาน'

เครื่องมือการเรียนรู้

การวิจัย

- สามารถสร้างคุณลักษณะหลายอย่างที่ต้องการได้
- สามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลและเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรมได้

• ขั้นตอนของการวิจัย

- การเข้าถึงความรู้ การประเมินความเชื่อถือได้ของความรู้ การตีค่า ความอิสระทางความคิดและเป็นตัวของตัวเอง

จึงสามารถนำมาใช้
เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ได้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเต็ม (2547)

- การสอนเนื้อหาวิชา เรื่องราว กระบวนการ ทักษะและอื่นๆ โดยใช้รูปแบบการสอนชนิดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการสอนนั้น

โดยอาศัยพื้นฐานกระบวนการวิจัย

ดังนั้น RBL คือ

- การนำกระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้หรือ
- นำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้
- เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการวิจัยและการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง
- โดยผู้สอนหรือครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายอันนำไปสู่..

การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ลักษณะของการจัดการศึกษาแบบ RBL มีดังนี้

- เปลี่ยน**แนวคิดพื้นฐาน**จาก

‘เรียนรู้โดยการฟัง/ตอบให้ถูก’ เป็น
‘การถาม/หาคำตอบเอง’

- เปลี่ยน**เป้าหมาย**จาก

‘การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้’ เป็น
‘การคิด/ค้น/แสวงหา’

- เปลี่ยน**วิธีสอน**จาก

‘การเรียนรู้โดยการบรรยาย’ เป็น
‘การให้คำปรึกษา’

- เปลี่ยน**บทบาทผู้สอน**จาก

‘การเป็นผู้ปฏิบัติเอง’ เป็น ‘การจัดการให้ผู้เรียน’

(ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2547)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ RBL

- 1. นำผลงานวิจัยมาบรรยายให้ผู้เรียนฟัง เพื่อให้ ผู้เรียน จำ ทำ ใช้ ในการตอบคำถามที่มีอยู่แล้ว**
- 2. นำผลงานวิจัยของผู้สอนเองหรือคนอื่น มาอภิปราย เพื่อหาความรู้และข้อมูลใหม่ๆ ครูจะใช้คำถามมากขึ้น**
- 3. แนะนำให้ผู้เรียนฝึกทำการวิจัย เพื่อหาความรู้ใหม่มากขึ้น**
- 4. ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ตั้งคำถามวิจัย ออกแบบการวิจัยเอง ผู้สอนเป็นเพียง ผู้จัดการและให้คำปรึกษา**

การเรียนรู้โดยการให้กระบวนการวิจัย

รูปแบบ / ประเด็น	1	2	3	4
แนวคิดพื้นฐาน	คำตอบ ↕ ฟัง	←————→ ←————→		คำถาม ↕ หาเอง
เป้าหมาย	จำ ทำ ใช้	←————→ ข้อมูล/ปัญหา	————→ แสวงหา/ ติดตาม/ ผลการสอน	คิด ค้น แสวงหา
วิธีสอน	บรรยาย →	นำอภิปราย →	แนะนำ →	ให้ คำปรึกษา
บทบาทอาจารย์	ผู้ปฏิบัติ	←————→		ผู้จัดการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และทัศนีย์ บุญเต็ม (2540) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานไว้ 4 รูปแบบ

- 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย**
การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยในระดับต่างๆ
 - การทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ**
 - การศึกษากรณี (Case Study)**
 - การทำโครงการ**
 - การทำวิจัยเอกสาร**
 - การทำวิจัยฉบับจุ๋ (Baby Research)**
 - การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น**

2. การสอนโดย

**ให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์
หรือเป็นผู้ช่วยในโครงการวิจัย**

**ในกรณีนี้ผู้สอนต้องเตรียมโครงการวิจัย
ไว้รองรับเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการวิจัย เช่น
ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล**

**อย่างไรก็ตามวิธีนี้จะมีข้อเสียที่ผู้เรียน
ไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบถ้วนทุก
ขั้นตอน**

3. การสอนโดย

ให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัย เพื่อเรียนรู้องค์ความรู้

- หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนั้นๆ
 - วิธีการตั้งโจทย์ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา
 - ผลการวิจัย
 - การนำผลการวิจัยไปใช้และศึกษาต่อไป
- ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำวิจัยมากขึ้น

4. การสอนโดย

ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน
เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎี
ข้อความรู้ใหม่ๆ ในศาสตร์ของตนใน
ปัจจุบันเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างศรัทธา
ต่อผู้สอนรวมทั้งทำให้ผู้สอนไม่เกิดความ
เบื่อหน่ายที่ต้องสอนเนื้อหาเดิมๆ ทุกปี

สรุป RBL คือ

– เปลี่ยนรูปแบบจาก

Teaching-Based เป็น Learning-Based

– เปลี่ยนลักษณะการเรียนรู้จาก

Passive เป็น Active

– เปลี่ยนจาก

วิชาเป็นปัญญา

– นักศึกษาได้เรียนรู้

(Learning) มากกว่าการรู้ (Knowing)

– ได้เปลี่ยนแปลงนักศึกษา

ให้ใช้งานวิจัยเป็นวิถีของการเรียนรู้

ประโยชน์ของการจัดเรียนการสอนที่มีการวิจัย เป็นฐาน

ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้การวิจัย

**ในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี
แนวคิด หลักการและ
ข้อค้นพบที่มีความหมายมีความเที่ยงตรง
รู้จักวิเคราะห์ปัญหา
การวางแผนการแก้ปัญหาหรือ
การพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูล
สรุปผล
นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้**

ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการพัฒนา

ทักษะการคิด (Thinking Skills)

**ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving
and Resolution Skills)**

**ทักษะการบริหารจัดการเวลา (Time
Management Skills)**

**ทักษะการสื่อสาร (Communication
Skills)**

ทักษะประมวลผล (Computer Skills)

**ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long
Learning Skills)**

**สำหรับผู้เรียนที่จะเป็นมืออาชีพในอนาคต มี
การพัฒนาความสามารถในการ
ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น**

**การตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักฐานที่
พอเพียงถูกต้อง**

**การตัดสินใจบนพื้นฐานที่มีเหตุผลและ
เข้าใจในสิ่งที่กำลังทำและความสำคัญของสิ่ง
ที่ทำ**

**การวิจัยและการสืบเสาะหาความรู้ไม่ได้
เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะเลือกอาชีพ
นักวิชาการ แต่สิ่งเหล่านี้เป็น**

**"จุดเน้นของชีวิตมืออาชีพในศตวรรษที่
ยี่สิบเอ็ด."**

"ทักษะในศตวรรษที่ 21"

- 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน
- 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับงาน
- 3) ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้วยเทคนิคที่แตกต่างกัน
- 4) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น
- 5) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ประโยชน์ต่อครู

**ทำให้ครูมีการวางแผนทำงานใน
หน้าที่ของตนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วาง
แผนการสอน ออกแบบกิจกรรมโดยให้
ผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน**

**ประเมินผลการทำงานเป็นระยะโดยมี
เป้าหมายชัดเจนว่าจะทำอะไรเมื่อไร
เพราะอะไร และ**

**ทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุ
เป้าหมายได้อย่างไร**

การศึกษา

- **ผลของการจัดเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน**
- **สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของครู เกี่ยวกับวิธีการจัดการการเรียนการสอน**
- **เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ครูแต่ละคน**
- **สามารถจะประยุกต์และ**
- **นำครูแต่ละคนไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอย่าง**
ต่อเนื่อง

Research-oriented teaching
(students learn to
do research)

Research-based teaching
(students learn in
Inquiry-based mode)

STUDENTS AS PARTICIPANTS

Research-tutored

Research-based

**EMPHASIS ON
RESEARCH
CONTENT**

**EMPHASIS
ON
RESEARCH
PROCESSES
AND
PROBLEMS**

Research-led

Research-oriented

STUDENTS AS AUDIENCE

Project based learning

วิธีการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้และทักษะ

ผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ที่มีการกำหนดโครงสร้างที่ซับซ้อนของคำถามที่เกี่ยวข้อง มีการ ออกแบบ ผลิตผล และงานที่แท้จริงอย่าง รมัดระวัง

1) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องที่ ซับซ้อน

**ประเด็นที่แท้จริงของโลก
และปัญหา**

**ถ้าเป็นไปได้ให้นักเรียนเลือก
และกำหนดประเด็นหรือปัญหา
ที่มีความหมายกับพวกเขา**

**2) ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการ
ค้นคว้า วิจัย ทักษะการ
วางแผน การคิดอย่างมี
วิจารณญาณและทักษะการ
แก้ปัญหา เพื่อความสำเร็จ
ของโครงการ**

**3) ผู้เรียนต้องเรียนรู้และ
ประยุกต์ใช้เนื้อหาเฉพาะ
ทักษะ / มาตรฐานและ
ความรู้ในหลากหลายบริบท
ที่ผู้เรียนทำโครงการ**

**4) ให้โอกาสผู้เรียนในการ
เรียนรู้และฝึกทักษะในการ
สื่อสารความสัมพันธ์ระหว่างผู้
ร่วมทีมทำงาน และเมื่อใดก็ตาม
ที่เป็นไปได้ให้ผู้เรียนมี
โอกาสร่วมทำงานกับบุคคลอื่น
ในสถานที่ทำงานหรือชุมชน**

**5) ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติในการใช้
ทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต
และการทำงานในอาชีพ
(วิธีการจัดสรรเวลา / ทรัพยากร
ความรับผิดชอบของแต่ละคน ทักษะ
คนด้านความสัมพันธ์ การเรียนรู้ผ่าน
ประสบการณ์ ฯลฯ)**

**6) มีการกำหนดความคาดหวัง
เกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการ
/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 สิ่งเหล่านี้มีการเชื่อมโยงกับ
มาตรฐานการเรียนรู้และ
ประสิทธิผลของโรงเรียนที่มีการ
ระบุไว้ที่จุดเริ่มต้นของโครงการ**

7) มีกิจกรรมการสะท้อนผลให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เรียนและมีการเชื่อมโยงประสบการณ์เหล่านั้นกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง

**8) จบโครงการแล้วต้องมีการนำเสนอผลงานหรือ
ผลิตผลที่แสดงให้เห็นถึง
การเรียนรู้ และ
มีการประเมินผลงาน
ส่วน เกณฑ์ที่ใช้อาจกำหนด
โดยผู้เรียน**

Thank you

very much